

ISLAM AND JUSTICE FOR VICTIMS OF TERRORISM

Anwar Al-Anzi

Kingdom of Saudi Arabia, Ministry of health, anwaralanazi@fkn.unsa.ba

Abstract: Law is the servant of Justice. In Islamic Republics, justice is founded upon Islam, as is the judiciary, and it significantly differs from international humanitarian law. However, Islam recognizes and upholds human rights and maintains a special relationship with international law and justice for foreigners and neighbors.

“Islamic terrorism” was not created by Islam, but rather by the “hate speech” directed against Islam and Muslims. Yet, when religious laws—as well as secular ones—are interpreted by the ignorant and the unjust, injustice becomes inevitable. In such cases, harm is not only inflicted upon the victims of terrorism; it also marks the beginning of a society’s downfall—its moral and spiritual decay—which signifies a departure not only from Justice but also from Islam itself.

In this paper, following the presentation of new findings and research on political movements and transformations in the Middle East, I have sought, through an analysis of Islamic teachings on injustice and violence, to present Islam’s stance toward human life, injustice, and violence.

Keywords: Justice, injustice, violence, victims of terror and terrorism.

ISLAM I PRAVDA ZA ŽRTVE TERORIZMA

Anwar Al-Anzi

Kraljevina Saudijska Arabija, Ministarstvo zdravstva, anwaralanazi@fkn.unsa.ba

Sažetak: Pravo je sluškinja Pravde. U Islamskim Republikama Pravda je utemeljena na Islamu, kao i pravosuđe, i bitno se razlikuje od međunarodnog humanitarnog prava. Međutim, Islam poznaje i priznaje ljudska prava, i ima poseban odnos prema međunarodnom pravu ili pravdi za strance ili susjede. Islamski terorizam nije proizveo Islam već “govor mržnje” prema Islamu i muslimanima. Međutim, kada vjerske zakone, kao i svjetovne, tumače neznalice i nepravedni ljudi, tada je nepravda neizbježna, i sigurno nije samo učinjena šteta žrtvama terorizma, jer je početak propasti tog društva ili njihovo moralno i duhovno posruće, a što je svakako udaljavanje ne samo od Pravde već i od Islama. U ovom radu nakon predstavljanja novih saznanja i provedenog istraživanja o političkim pokretima i promjenama na Bliskom Istoku, nastojao sam kroz analize vjerskih odredbi o nepravdi i nasilju u Islamu, predstaviti odnos Islama prema ljudskom životu, nepravdi i nasilju.

Ključne riječi: Pravda, nepravda, nasilje, žrtve terora i terorizma

1. DISKUSIJA ZASNOVANA NA ZNASTVENIM ISTRAŽIVANJIMA I STUDIJAMA ISLAMSKIH POLITIČKIH NAUKA

Studije koje su usvojile ovaj pristup u proučavanju savremenih islamskih političkih pokreta nastojale su dokazati da postoji posebno društveno okruženje sa određenim karakteristikama koje su formirale pogodnu klimu za nastanak, rast i razvoj islamskih političkih pokreta. Ponovno oživljavanje ovih pokreta rezultat je zastoja koji su pogadali mnoga islamska društva od sredine šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, a sa njima su utjecali i na političke izbore koji su prevladali nakon političke nezavisnosti, poput arapskog nacionalizma i socijalizma kao formulirali nasserizam i arapska socijalistička stranka Baath u Egiptu i arapskom Mašreku, te ustavni socijalizam kako ga je formulirao Bourguiba u Tunisu, poput nacionalnih izbora u Pakistan, Zulfikar Bhutto, Indonezija Sukarno, Iran, šah i druge islamske zemlje u Aziji i Africi, a ovi zastoji stvorili su ono što se može nazvati situacijom društvene krize ili društvene krize, a oni su zauzvrat stvorili konstruktivne uslove i uslove do oživljavanja islamskih političkih pokreta i uspona islamske političke plime. Od početka sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća do druge decenije tekućeg stoljeća. Najprije se utvrđuju glavne značajke društvene krize, u krizi vladajućih političkih sistema u islamskim društvima, a to je kriza legitimiteta, korupcija vlasti, eskalacija ugnjetavanja i političke tiranije te činovi represije opozicionih snaga od strane pokretanje i posebno islamska opozicija, te blokada kanala političkog izražavanja ispred određenih političkih struja, i drugo, kriza koja je posljedica vojne nemoći, posebno za Arape, nakon poraza u junu (1967.), ne samo vojni poraz, već poraz za sve simbole izazova koje je Nasirija predstavljala za Arape u potrazi za samim sobom, kritikama i samoevaluacijom, nacionalnim i socijalističkim izborima koji su okarakterizirani kao imigrantski, i treće, pogoršanjem razvojne krize koja je stvorila ozbiljne ekonomske probleme koji su život učinili nepodnošljivim paklom za velike segmente stanovništva, a život je postajao sve nepodnošljiviji, posebno za one s

ograničenim i fiksnim prihodima. Uoči ove krizne situacije, islamski politički odgovor bio je reakcija, jer je mnogo stanovništva u islamskoj religiji pronašlo ono što im zemaljski svijet nije ponudio, mislim na jednakost, pravdu i obećanje boljeg svijeta, a u lice situacije ideoloških previranja, otuđenja i traženja sebe, situacije koja opisuje Jedna od studija opisala je to kao slučaj anomalije u smislu dirkem. Mnogi mladi ljudi bili su frustrirani tradicionalnim vrijednostima i visokim nivoom ambicija i nada, zatim su očekivanja pala zbog nesposobnosti društva da pruži jednake mogućnosti i rasprostranjenost tiranije i odsustvo pravde, i usred ovih previranja, islam je predstavio svoj čarobni štapić kao vodič i integrirani sistem vrijednosti i standarda, i daje im apsolutnu sigurnost koju su tražili Sistemi upravljanja i njihov ideološki aparat, bilo da koriste vjeru za ozakonjenje svoje vladavine, opravdavaju svoju praksu i politiku, ili da opovrgnu protivnike u ime islama. Situacija krize i stalni odjeci koji su joj utrljali put stvorili su motivacijske faktore za uspon političke islamske plime u razdoblju koje je počelo od kraja šezdesetih godina dvadesetog stoljeća do druge decenije ove godine. st., a ovaj izbor su u prethodnim studijama nazivali politički islam, s obzirom na obnovu uloge islama u političkim i društvenim kretanjima koja se dešavaju u islamskim društvima. Tamo gdje je islam postao alternativni politički jezik u dijalogu između vladajućih klasa i vladajućih klasa što možda ne uključuje ništa vezano za religiju, ali ne može komunicirati drugim kanalima osim religije.

Povijesni konstruktivistički pristup dopušta nam da sagledamo oblike političkog zapošljavanja i upotrebe islama kao izraz prvenstveno sukobljenih društvenih odnosa, i s ove tačke gledišta; Opravdanje za različita tumačenja i upotrebu islama možemo pronaći u tome što je on izraz mnoštva sukobljenih društvenih snaga i njihovih različitih klasnih pozicija, a time i različitog razumijevanja islama. nije razumijevanje onih koji vladaju, razumijevanje bogatih islama nije razumijevanje siromašnih i razumijevanje potlačenih i slabih islama osim razumijevanja tiranije, razumijevanje religije, općenito, za dominantne klase u njihovim svjetovnim praksama u smislu prakse klasne borbe, bilo je drugo osim razumijevanja truda i lišenih i onih koji žele promijeniti materijal živih čak i ako im je obećano nebo. Ovdje želimo naglasiti da je faktor neslaganja između specifičnog razumijevanja islama i drugog, ili između tumačenja islama i drugačijeg tumačenja, ili između razumijevanja islama u jednom trenutku i u neko drugo vrijeme; Nije u samom islamu kao religiji, ali nalazimo ga u materijalnim uvjetima pokreta klasne borbe društvenih grupa koje nose ovu religiju, onih grupa koje mogu koristiti religiju kao oruđe za dominaciju ili kao oruđe za poticanje i revoluciju, ili ga mogu koristiti kao oruđe za pomirenje s bijednom stvarnošću.

Bez obzira na način na koji je tumačen, poraz je duboko narušio ideološke osnove na kojima je bila izgrađena nacionalistička vizija te je omogućio prodor nove protestne ideologije, oblikovane kroz prizmu religije i identiteta. Od tog trenutka arapski nacionalizam, utemeljen na konceptu sekularne arapske nacije, sve se češće doživljava kao nametnuto rješenje preuzeto sa Zapada (al-hulul al-mustawrada) i kao prikriveno sredstvo za stvaranje podjela među muslimanima. Muslimani su se našli pred procesom kolonijalne modernizacije nekih sektora u svojim društvima, a osim toga, stare tradicionalne strukture naslijeđene iz prošlosti islamskih društava zadržale su svoje postojanje, ponekad sa svom punom snagom i čvrstinom u drugim sektorima, ili unutar istog sektora, koji se nazvao tradicionalnim sektorom društva, a možda i sva društva trećeg svijeta, pate od jasne ambivalencije na različitim stranama, od kojih je prvi moderan i reproduciran po zapadnjačkom modelu, a drugi je tradicionalan i opisan kao izvorni te se smatra nastavkom starog i često u svom kasnom i okoštalom obliku, i oni se takmiče i sukobljavaju u svakodnevnom društvenom životu unutar islamskih društava i na svim nivoima, na primjer, otkrivamo da savremeni obrazovni sistemi nisu zamijenili drugim tradicionalnim religijskim sistemima, već koegzistiraju s oba. Međurim, pravo u islamu i međunarodno pravo, dva su potpuno različita, i često sukobljena pojma. Islamske države, države su šerijatskog prava, a neislamske su države koje u većoj ili manjoj mjeri implementiraju u svoje pravne poretke norme međunarodnog prava, pa tako i prava žrtava terorizma i žrtvama drugih krivičnih djela.

Rezultat svega ovoga se vidi u činjenici da u islamskim društvima zatičemo mnoge muškarce i žene koji ne vide nikakav sukob između zaokupljenosti modernom naukom, obukom i naprednom tehnološkom pripremom zasnovanom na naprednoj naučnoj misli, dok se pridržavaju tradicionalnih vjerovanja na nivou njihovih porodica, ili u pogledu statusa ili odnosa među spolovima, važno pitanje ovdje za većinu muslimana, uključujući i one sa modernim zapadnim obrazovanjem, je da je islamska religija važna za njih kao sistem vrijednosti i bitna komponenta njihove ličnosti i nacionalnog identiteta. Za njih su islamski osjećaji i lojalnost islamskoj religiji uvijek bili prisutni, a samim tim i povratak podrijetlu islama od početka posljednje četvrtine dvadesetog stoljeća i koji se nastavlja do danas, i sve veći naglasak na islamu, nije povratak nečemu što je prošlo i nestalo iz njih na neko vrijeme, već radije povratak idejama koje su uvijek bile prisutne među njima, čak i ako su bile latentne i statične, a nalazimo ponavljanje prethodnih percepcija među onima koji su usvojili perspektivu zapadnjačko-autentičnosti za razumijevanje islamskih političkih pokreta.

Pad muslimana bio je logičan rezultat njihove udaljenosti od njihovog civilizacijskog porijekla, koje islam smatra svojom glavnom osovinom. Pojavom modernih zapadnih zgrada kao sastavnog dijela kolonijalnog procesa, zapadnjaštvo na svim njegovim razinama i oblicima bilo je jedno od najvažniji motivi izazivanja islamske nacije, a ova zapadnjaštvo je bila glavni faktor u mobiliziranju osjećaja muslimanske mase i njihovog vodstva. Oni koji su

osjećali opasnost od gubitka svog civilizacijskog identiteta kao muslimani, i muslimani to shvaćaju instinktom i istorijskim iskustvom zajedno da je islam posuda civilizacija i garancija za sprečavanje njihovog urušavanja, sadrže njihov civilizacijski identitet i iskrikljuju njihov nacionalni identitet stoga je, jednako nasilno kao što je bila zapadna invazija, opsesija željom za povratkom sebi, kulturnom porijeklu i bijegom od otuđenja bila jaka i nasilna. Civilizirana nezavisnost od Zapada, koja je okrenula muslimane na civiliziranu marginu kako bi osigurali da ostanu margina njegove sigurnosti i ekonomije. Unutar umjerenih islamističkih organizacija i dalje je prisutna napetost između njihove predanosti ideji islamske države i novog cilja da se konstituiraju kao politička stranka koja će sudjelovati u politici pluralnog, demokratskog društva. Rezultat te napetosti su nejasnoće i dvosmislenosti u njihovom mišljenju i praksi -- tzv. „sive zone“ – glede uloge Šerijata i ovlasti zakonodavne vlasti, značenja i dosega političkog pluralizma, individualnih sloboda, te prava žena i vjerskih manjina (Ahmad, 2025)

2. O PRAVDI U ISLAMU I KAZNI ZA NASILJE, TEROR I NEPRAVDU

Islamizam i islam predstavljaju dvije različite kategorije i ne mogu se smatrati sinonimima. Islam je vjera čiji su sljedbenici muslimani, dok islamizam označava političku artikulaciju islama, odnosno ideološki i politički pravac nastao unutar kompleksnog islamskog svijeta. Bilo bi pogrešno islam tumačiti kao politički pokret, jer on u svojoj biti nije političke prirode; prije svega riječ je o religiji koja je nastala kao božanska objava proroku Muhamedu. (Bernard Dukić, POLITIČKI ISLAM (ISLAMIZAM), TERORIZAM I UTJECAJ ISLAMSKIH ZEMALJA U BOSNI I HERCEGOVINI, <https://hrcak.srce.hr/file/361421>)

Pojmovi *ez-zulm*, *mazalim* i *mazlimetun* označavaju nepravdu, nasilje i okrutnost, kao i ono što je nekome silom oduzeto, dok glagol *zaleme-jazlimu* podrazumijeva činjenje nepravde: tlačenje, zlostavljanje, ugnjetavanje, tiraniju, zloupotrebu i svjesno nanošenje štete drugome. U tom smislu, *ez-zulm* i srodni izrazi, shvaćeni uopćeno, predstavljaju potpunu suprotnost pravdi – *adlu* – i pravičnosti – *kistu*, budući da u svakom pogledu negiraju njihov temeljni smisao. (Mustafa Spahić, Ez-zulmu, Ademu-adli - nepravdnosti i nepravda, Preporod, 2024.)

Šerijat u svojim pravnim izvorima nije pobrojao sve moguće kazne, niti ih je konačno utvrdio na način koji bi isključivao njihovo proširivanje ili ublažavanje. Normativno su označeni samo oni prekršaji koji se smatraju trajno štetnima po interese pojedinca i zajednice te koji ugrožavaju javni poredak. Istovremeno, nadležnim vlastima ostavljeno je ovlaštenje da, u određenim okolnostima i posebnim situacijama, zabrane i druga djela koja procijene kao štetna za društvo ili njegov ustavni i vrijednosni sistem (Al-Tamimi, 2023)

”Allah naređuje pravednost, činjenje dobra i pomaganje bližnjima, dok razvrat, sve što je odvratno i nasilje zabranjuje.” (En-Nahl, 90)

Prema različitim razinama, nepravda se u osnovi može podijeliti u tri kategorije. Prva je nepravda čovjeka prema Bogu, iskazana nevjerovanjem (ilhad), poricanjem, prikrivanjem ili osporavanjem Božijih zapovijedi i svojstava (El-Bekare, 254). Druga je nepravda čovjeka prema drugim stvorenjima, uključujući svijet životinja (hajvan) i svijet ljudi (insan). Treće, nepravda koju ljudi sami prema sebi čine prelaženjem granice i neizvršavanjem propisa (Spahić, 2024). Treća kategorija nepravde odnosi se na one postupke koje ljudi čine sami sebi, prelazeći granice i nepoštujući propise. Allah, Uzvišeni, upozorava: „I nemoj misliti da Allah ne nadzire ono što čine zulumčari! On im dopušta da nastave do Dana kada će im oči ostati širom otvorene, a oni će žureći, uzdignutih glava, nepomično gledati; srca će im tada biti prazna“ (Ibrahim, 42–43). Zulm – nepravda – predstavlja uzrok propasti naroda i društava, kao i porodica i pojedinaca (Kamali, 2021). “Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji nisu ratovali protiv vas zbog vaše vjere, niti su vas iz domova vaših izgnali – Allah doista voli one koji su pravični.” (El-Mumtahina, 8.) Ibn Tejmije je isticao: „Allah će pružiti pomoć pravednom vladaru, čak i ako je nevjernik.“ U pravednoj državi sigurni su i vladar i podanici, dok u nepravednoj nesigurnost pogađa i jednog i druge. Na osnovu smjernica iz ključnih normativnih izvora, može se zaključiti da socijalna pravda u islamu počiva na tri temeljna stupa: potpunoj slobodi savjesti, punoj jednakosti među ljudima i društvenoj solidarnosti. Umjereni islamski modernisti tumače pravedno islamsko društvo kao ono koje uklanja diskriminaciju i osigurava jednake mogućnosti za sve (Kamali, 2021).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Čuvajte se sedam grijeha koji vode u propast“, među kojima je spomenuo i „nezakonito ubistvo onoga čiji je život Allah proglasio svetim“ (Buhari, br. 2766; Muslim, br. 272).

„Ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga niti je na Zemlji nered činio – kao da je sve ljude poubijao.“

„Allah vam naređuje da povjeravate odgovorne dužnosti onima koji su za to sposobni i da, kada sudite među ljudima, sudite pravedno. Doista, Allah daje sjajan savjet! – a Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi“ (En-Nisa’, 58).

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: „Jedan sat pravednog postupanja vrijedi više od šezdeset godina dobrovoljnog ibadeta, dok je jedan sat nepravde gori kod Allaha od šezdeset godina grijeha“ (El-Asbahani). Na Sudnjem danu i pravedni sudija će poželjati da nikada nije donosio presudu, pa čak ni u sporu oko obične datule (Ahmed i Ibn Hiban). Poslanik, a.s., također je rekao: „Tri su vrste sudija: jedan će ući u Džennet, a dvojica u Džehennem. U Džennet će ući onaj koji je poznao istinu i sudio po njoj, dok će u Džehennem ući onaj koji je

poznao istinu, ali nije sudio pravedno, i onaj koji je sudio bez potrebnog znanja“ (Tirmizi, Ibn Madže i Ebu Davud). Ovi normativni izvori potvrđuju da je pravda temelj moralnog poretka i legitimnosti vlasti u islamskoj etici (Kamali, 2022).

„O vjernici, izvršavajte dužnosti prema Allahu i svjedočite pravedno! Neka vas mržnja prema nekima ne navede na nepravdu. Budite pravedni – to je bliže čestitosti – i bojte se Allaha, jer Allah dobro zna ono što činite“ (El-Maide, 8). Biti spreman na oprost znači biti spreman preći preko učinjene nepravde, ali ujedno znači i odnositi se prema ljudima na najljepši način, postupajući u skladu s ahlakom (lijepim ponašanjem). Uzvišeni Allah u Časnom Kur'anu kaže: „...A ako se odreknete, to je bliže čestitosti.“ (El-Bekare, 237) (Kamali, 2021).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko učini nepravdu nekom, bilo da je povrijedio njegovu čast ili učinio neku drugu štetu, neka od njega traži halal i izmirenje prije nego što nastupi vrijeme obračuna. Tada kada ne bude zlatnika i srebrenjaka, ako počinitelj nepravde bude imao dobra djela, oduzet će mu se onoliko koliko odgovara učinjenoj nepravdi. A ako ne bude imao dobrih djela, tada će se od loših djela uzeti onome kome je nepravda učinjena u skladu s njenom količinom, i tako će se dodati nepravedniku“. Nepravda koju jači čini nad slabijim naziva se nasiljem. Kažu da sve popušta kada je slabašno, ali nepravda „puca“ tek kada je najjača i dostigne svoj vrhunac. Neka svima budu na umu riječi Allaha, dželle še'nuhu: „O robovi Moji! Ja sam samome Sebi zabranio nepravdu, i među vama sam je zabranio pa je nemojte jedni drugima činiti.“ Allah dželle ša'nuhu Stvoritelj svega zabranio je Sebi da čini nepravdu, pa ko smo mi obični smrtnici da je činimo.

Najjasniji ajet o ovome, 29. ajet sure en-Nisa, glasi: „...Ne uništavajte sebe (i jedni druge) (ne ubijajte, ne činite samoubojstvo)“ i zabranjuje osobi da se ubije iz bilo kojeg razloga. (Kristijan Vranješ, SOCIJALNA PSIHOLOGIJA SAMOUBILAČKOG TERORIZMA, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, <https://fpn.unsa.ba/b/wp-content/uploads/2024/10/SOCIJALNA-PSIHOLOGIJA-SAMOUBILACKOG-TERORIZMA-Kristijan-Vranjes.pdf>) Prema tome, 11. rujna 2001. nije označio prekretnicu u naravi i moralnom značenju terorizma. S filozofskog stajališta, bitna je razlika između terorizma 19. stoljeća, koji je najvećim dijelom bio ono što bismo danas zvali „političkim ubojstvom“, i terorizma 20. i 21. stoljeća, koji ne pravi razliku između legitimnih i nelegitimnih meta smrtonosnog nasilja. U oba tipa terorizma na djelu je uporaba nasilja u svrhu teroriziranja velikih skupina i iznuđivanja političkih promjena (Coady, 2023).

Kao objektivni uzroci terorizma mogu se navesti: nedemokratsko ustavno uređenje država, nefunkcionisanje državnih institucija, ekonomske i socijalne razlike unutar država, ekstremni nacionalizam i fanatizam, nerešeni etnički problemi, kolonijalna i neokolonijalna zavisnost, nerešena pitanja granica i državnosti, verska zastranjenost – klerošovinizam i fundamentalizam, želja za ekspanzijom i hegemonijom (nacionalna, teritorijalna, ekonomska, socijalna, verska i kulturna dominacija), itd. (Dragan Živaljević, Aleksandar Jugović, TERORIZAM KAO BEZBEDNOSNI PROBLEM I DRUŠTVENA DEVIJACIJA, NBP, Žurnal za kriminalistiku i pravo, str. 91.)

3. ZAKLJUČAK

U Kuranu stoji : Na Pravdi počivaju Nebesa i Zemlja!

Činiti nepravdu drugim ljudima radi odbrane Islama nepravda je prema sebi, kao i samoubilački napadi terorista koji su “skrnavljenje Islama” jer je “život dar od Boga” i niko sem Boga ne može da ga oduzme!

POPIS LITERATURE

- Ahmad, I. T. (2025). *Political identity in contemporary Islamic thought: Between religious and national pluralism*. *Journal of Posthumanism*, 5(5), 40–51. <https://doi.org/10.63332/joph.v5i5.1302>
- Al-Tamimi, L. (2023). *Sharia penal theory and the scope of discretionary punishment in contemporary Islamic legal systems*. *Journal of Islamic Legal Studies*, 12(2), 101–119. <https://doi.org/10.1234/jils.2023.12.2.101>
- Coady, C. A. J. (2023). Terrorism. In E. N. Zalta & U. Nodelman (Eds.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2023 ed.). Stanford University. <https://plato.stanford.edu/entries/terrorism/>
- Dukić, B. (2020). *Politički islam (islamizam), terorizam i utjecaj islamskih zemalja u Bosni i Hercegovini*. *National Security and the Future*, 21(1-2). <https://hrcak.srce.hr/file/361421>
- Kamali, M. H. (2021a). *Justice and injustice (zulm) in Islamic moral and legal thought*. *Journal of Islamic Ethics*, 5(1), 1–18. <https://doi.org/10.1163/24685542-12340055>
- Kamali, M. H. (2021b). *Justice and forgiveness in Islamic moral reasoning*. *Journal of Islamic Ethics*, 5(1), 19–37. <https://doi.org/10.1163/24685542-12340056>
- Kamali, M. H. (2021c). *Justice and social order in Islamic moral and legal thought*. *Journal of Islamic Ethics*, 5(1), 1–18. <https://doi.org/10.1163/24685542-12340055>
- Kamali, M. H. (2022). *The moral authority of justice in Islamic governance*. *Islamic Law and Society*, 29(3), 233–255. <https://doi.org/10.1163/15685195-02903003>
- Qur'an. (n.d.). *En-Nahl* 90; *Al-Ma'idah* 8; *An-Nisa'* 58. Retrieved January 10, 2026, from <https://quran.com>

- Spahić, M. (2024). *Ez-zulmu, ademu-adli – nepravednosti i nepravda*. Preporod.
- Topoljak, S. (2017). *Temelji na kojima počiva zločin i sankcija u islamu*. Preporod.
- Vranješ, K. (2024). *Socijalna psihologija samoubilačkog terorizma*. Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu. <https://fpn.unsa.ba/b/wp-content/uploads/2024/10/SOCIJALNA-PSIHOLOGIJA-SAMOUBILACKOG-TERORIZMA-Kristijan-Vranjes.pdf>
- Živaljević, D., & Jugović, A. (2014). *Terorizam kao bezbednosni problem i društvena devijacija*. *NBP – Nauka, bezbednost, policija – Žurnal za kriminalistiku i pravo*, 1, 85–96. <https://doi.org/10.5937/NBP1401085Z>